

Vihreän yrittäjyyskoulutus – tukena menestykselle

I06 – Toimintatapasuosituksset

Laatinut P2 Universitatea din Pitesti UPIT, Romania
GET-UP -projektipartnereiden avustuksella

Projektin nimi: Green Entrepreneurship Training - Underpinning Prosperity

Lyhenne: GET-UP

Projektin nro: 2016-1-DE02-KA202-003277

Projektipartneri: P2 Universitatea din Pitesti (UPIT), RO

GET-UP Partnerit:

 <p>WP PADERBORN Department Wirtschaftspädagogik BUSINESS AND HUMAN RESOURCE EDUCATION Chair Wirtschaftspädagogik II</p>	<p>Universität Paderborn (UPB) Prof. Dr. Marc Beutner E-mail: Marc.Beutner@uni-paderborn.de URL: www.upb.de/beutner</p>
	<p>Universitatea din Pitești (UPIT) Georgeta Chirleşan E-mail: g.chirlesan@upit.ro URL: www.upit.ro</p>
	<p>Small Firms Enterprise Development Initiative Limited (SFEDI) Leigh Sear E-mail: eigh.sear@sfedi.co.uk URL: www.sfedisolutions.co.uk</p>
	<p>Meath Community Rural And Social Development Partnership Limited (MEATH PARTNERSHIP) Jennifer Land E-mail: Jennifer.land@meathpartnership.ie URL: www.meathpartnership.ie</p>
	<p>European University Cyprus (EUC) Alexandros Apostolides E-mail: A.Apostolides@euc.ac.cy URL: www.euc.ac.cyq</p>
	<p>Future In Perspective Limited (FIPL) Philip Land E-mail: philip@fipl.eu URL: http://www.fipl.eu</p>
	<p>Fundacion Universidad Empresa De La Region De Murcia (FUERM) Consuelo Garcia E-mail: consugar@um.es URL: http://www.fuem.es</p>
	<p>Innoventum Oy (INNOV) Janne Leinonen E-mail: janne.leinonen@innoventum.fi URL: http://www.innoventum.fi/</p>

Sisältö

1. Tiivistelmä.....	4
2. Lyhyt katsaus GET-UP -projektiin	5
2.1. GET-UP -projekti.....	5
2.2. Miksi GET-UP -projekti on tärkeä	5
2.3. Mitä GET-UP -projekti on saavuttanut.....	7
3. GET-UP -projekti vihreään liiketoimintaan tarvittavien ymmärryksen ja taitojen kehittämisen positiivisena mallina	9
4. Kuinka vihreää yrittäjyyttä voitaisiin tukea?	10
5. Johtopäätökset.....	12

1. Tiivistelmä

Ympäristönäkökohdat sekä kuluttajien tietoisuus vihreistä tai ympäristöystävällisistä tuotteista vaikuttavat myönteisesti vihreiden markkinoiden syntyyn. Kehittyvät vihreät markkinat tarjoavat eri aloille monia mahdollisuuksia ja luovat kilpailuetua vastuullisille yrityksille.

Yrittäjät rakentavat vihreälle yrittäjyydelle perustaa muuttamalla malleja ja prototyyppisiä kaupallisiksi tuotteiksi ja tuomalla vihreitä tuotteita ja teknologioita markkinoille. Monien nykyaikaisten yhteiskuntien rakenteet ovat epävakaita ja kestävän kehityksen saavuttaminen vaatii uudenlaista ajattelutapaa näiden rakenteiden, kuten poliittisten, taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen järjestelmien, muuttamiseksi. Monet tutkijat pitävät vihreää yrittäjyyttä uuden talouskasvun liikkeelle panevana voimana.

GET-UP -projekti on keskittynyt tukemaan yksilöitä ja yrittäjiä vihreän yrittäjyyden tai vihreän talouden alalla.

Tämä Toimintatapasuositus tarjoaa lyhyen katsauksen GET-UP -projektiin, sen merkitykseen EU:ssa ja projektin tuotoksiin aikavälillä 9/2016 -12/2018. Tässä dokumentissa korostetaan GET-UP lähestymistapaa, jota voitaisiin kuvailla vihreän liiketoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen tarvittavien taitojen ja ymmärryksen kehittämisen positiiviseksi malliksi. Lopuksi dokumentissa esitellään syitä siihen, miksi päätöksentekijöiden olisi otettava huomioon tämä lähestymistapa, joka vastaa nykyiseen tarpeeseen tukea ja edistää vihreää ja kestävää kasvua ja uusia taloudellisia mahdollisuuksia tukevia investointeja ja innovaatioita. Kaikki projektin toimet tähtäävät vihreän talouden ja kestävän kehityksen saavuttamiseen, mutta tulokset jäävät vähäisiksi, elleivät hallitukset ole halukkaita tukemaan vihreää taloutta ja vihreää yrittäjyyttä sekä ryhtymään yhteisiin tämän suuntaisiin toimiin.

2. Lyhyt katsaus GET-UP -projektiin

2.1. GET-UP -projekti

GET-UP -projekti (**Green Entrepreneurship Training - Underpinning Prosperity**) on Erasmus+ ohjelman rahoittama avaintoimi 2 EU-hanke (Yhteistyö innovaatioiden ja hyvien käytäntöjen vaihtamiseksi): ammatillisen koulutuksen strateginen yhteistyökumppanuus.

GET-UP hankekonsortio koostuu kahdeksasta partnerista seitsemästä eri jäsenmaasta: Universitaet Paderborn, UPB (Saksa), Universitatea din Pitesti, UPIT (Romania), Small Firms Enterprise Development Initiative Limited, SFEDI (Iso-Britannia), Meath Community Rural And Social Development Partnership Limited, MEATH PARTNERSHIP (Irlanti), European University Cyprus, EUC (Kypros), Future in Perspective Limited, FIPL (Irlanti), Fundacion Universidad Empresa De La Region De Murcia, FUERM (Espanja), Innoventum Oy, INNOV (Suomi).

GET-UP -projekti keskittyy tukemaan nykyisiä ja tulevia yrittäjiä vihreän yrittäjyyden tai vihreän talouden alalla. Uuden räätälöidyn vihreää yrittäjyyttä edistävän koulutusohjelman, kouluttajien koulutusohjelman ja Euroopan vihreitä yrityksiä esittelevän verkko-observatorion avulla, GET-UP -projekti tarjoaa tukea potentiaalisille vihreille yrittäjille, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään uusia vihreitä yrityksiä; mikroyritysten omistajille, jotka haluavat harjoittaa ympäristöystävällisempää liiketoimintaa ja ovat kiinnostuneita työvoiman taitojen kehittamisestä sekä ammatillisen koulutuksen ammattilaisille, jotka ovat kiinnostuneita tukemaan oppimista tällä uudella kasvusektorilla.

GET-UP -projekti toimii näiden kolmen kohderyhmän parissa syyskuusta 2016 joulukuuhun 2018.

2.2. Miksi GET-UP -projekti on tärkeä

Ei ole epäilystäkään, etteikö vihreän talouden kehityksestä voisi saada suurta panosta Euroopan talouden palauttamisessa kasvu-uralle valjastamalla käyttöön alan tarjoamat uudet liiketoiminta- ja työllistymismahdollisuudet. Monet EU-jäsenvaltiot näkevät vihreän kasvun yhtenä tienä ulos nykyisestä talouskriisistä.

“Tarvitsemme vihreää kasvua, koska kehitykseen kohdistuvat riskit lisääntyvät, mikäli kasvu jatkuu luonnollista pääomaa kuluttaen. Jos se jätetään huomiotta, tämä merkitsisi vesipulaa, resurssien vähyyttä, saastumisen lisääntymistä,

ilmastonmuutosta ja biologisen monimuotoisuuden vähenemistä.” (OECD, Towards green growth, 2011).

Ympäristöystävällisten tuotteiden ja -palveluiden maailmanlaajuiset markkinat ovat suuret ja kasvavat nopeasti. YK:n tutkimus osoittaa, että vihreät investointiohjelmat luovan enemmän työpaikkoja kulutettuun euroon tai dollariin nähden kuin monet muut elvytysohjelmat (SEF Alliance, 2009). UNEP (2011) väittää, että talouksien muuttaminen ”vihreämmiksi” on kunnollisten työpaikkojen generaattori – sellaisten työpaikkojen, jotka tarjoavat riittävää palkkaa, turvallisia työoloja, työpaikan varmuutta, kohtuullisia uramahdollisuuksia ja työntekijöiden oikeuksia (tämä on the International Labour Organizationin määritelmä ”kunnolliselle työlle”).

Vuonna 2012 Harvard Business Review -lehdessä julkaistu ”Kestävän kehityksen välttämättömyys” artikkelissa väitettiin, että ”kestävyys ja vihreä talous on seuraava liiketoiminnan megatrendi, joka on verrattavissa massatuotantoon, IT-vallankumoukseen ja globalisaatioon.” Lisäksi siinä todettiin, että ”yritysten, jotka pyrkivät saamaan kilpailuetua, on tiedettävä mitä tehdä ja miten se tehdään” ja että ”maiden on toimittava nyt vihreiden aloitteiden tukemiseksi, koska tämä pysäyttämätön megatrendi luo tai rikkoo talouksia eri puolilla maailmaa”. Vaikka olemme edelleen suhteellisen varhaisessa vaiheessa tätä megatrendiä, sen voidaan odottaa kasvavan eksponentiaalisesti.

Kouluttajat voivat joko ruokkia yrittäjyyttä tai pysäyttää sen radalleen, mutta vastaaminen uusiin megatrendeihin tarkoitukseen sovitetuilla koulutusresursseilla on vain uusi esimerkki haasteista, joita kouluttajat ovat kohdanneet viime vuosina. Tähän haasteeseen GET-UP -projekti on sitoutunut vastaamaan kehittämällä räätälöityjä koulutusmateriaaleja nuorten vihreiden yrittäjien tukemiseksi. Missään partnerimaista ei ole aiempaa vihreää yrittäjyyttä koskevaa koulutusohjelmaa ja tällaiselle koulutukselle on olemassa merkittävä tarve, kun otetaan huomioon, että tulevaisuuden vihreät yrittäjät

- luovat kestäviä työpaikkoja ja vaurautta yhteisöilleen;
- kaupallistavat uusia vihreitä innovaatioita, jotka parantavat ihmisten elämää
- edistävät kansallista talouskasvua ympäristönsuojelu huomioiden

Vihreän yrittäjyyden koulutusohjelma ei ole vain yrittäjyyskoulutus, johon on lisätty muutama lisämoduuli. Vihreään yrittäjyyteen liittyy muutamiin keskeisiin periaatteisiin, jotka erottavat sen tavallisesta yrittäjyydestä. Vihreiden yrittäjien liiketoimintamallit ovat taloudellisesti kannattavia sekä luovat samalla myönteisiä ympäristö- ja sosiaalisia vaikutuksia. Vihreät yrittäjät ovat tietoisia tarpeesta muuttaa tapaa, jolla yhteiskunta on ymmärtänyt kehityksen ja vaurauden viime vuosisadalla. Heidän tavoitteena on integroida ympäristö-, talous- ja sosiaalinen akseli yrityksen ydinliiketoimintaan ja pyrkiä tarjoamaan

ekoinnovatiivisia ratkaisuja tavaroihin ja palveluihin, joita tuotetaan, kulutetaan ja tarjotaan. Vihreät yrittäjät tarjoavat kasvualustan vihreän talouden käynnistämiseksi ja ylläpitämiseksi, tarjoamalla vihreitä tuotteita ja palveluja; ottamalla käyttöön vihreämmät tuotantotekniikat; lisäämällä vihreiden tuotteiden ja palvelujen kysyntää ja luomalla vihreitä työpaikkoja.

Vaikka projektin ensisijainen innovaatio oli vihreän yrittäjyyden koulutusohjelma, konsortiokumppanit ovat varmistaneet, että opetuksen parhaat käytännöt ja korkeimmat suunnittelustandardit oppimisen sisällön tuottamisessa on saavutettu. Yhä useammat ihmiset heräävät verkko-opetuksen lukemattomiin etuihin. Joustavuus, saavutettavuus ja kohtuuhintaisuus ja jatkuva tarve kehittää osaamista, ovat tärkeimmät syyt, joiden vuoksi tämä nykyaikainen ilmiö tulee menestymään myös tulevaisuudessa. Verkko-oppimisen suosion kasvu on lisännyt verkkokoulutuskurssien määrää, mutta sillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta saatavilla olevien kurssien laatuun. GET-UP on hyödyntänyt teknistä kehitystä luodakseen houkuttelevan ja innostavan oppimissisällön. Monille opettajille verkko-opiskelun lisääntyminen on luonut epävarmuutta ja monet kokevat, että heidän ammatillinen asemansa on heikentynyt. Se, että kouluttajan luennoiminen ei enää ole tärkein tai ainoa opiskelumuoto, on johtanut siihen, että monet tutorit ja laitokset, joissa he työskentelevät, kyseenalaistavat verkossa tapahtuvan opetuksen todenmukaisuuden ja laadun. GET-UP -projekti on käsitellyt näitä huolenaiheita.

2.3. Mitä GET-UP -projekti on saavuttanut

Syyskuusta 2016 alkaen GET-UP -projekti on tuottanut seuraavat tuotokset:

1. **Tutkimusraporttien tiivistelmät.** Konsortio toteutti yhdistetyn tutkimusprosessin: työpöytä tutkimuksen kirjallisuuskatsauksen avulla ja kyselylomaketutkimuksen, jonka tavoitteena oli (1) määrittellä vihreän yrittäjyyden koulutusohjelmaan kehitettävät moduulit (2) löytää aiheita, joita täytyy käsitellä kouluttajille suunnatussa koulutuksessa (3) saada tietoa koulutusohjelmien moduulien suunnitteluun, jotta sisällöntuotanto olisi mahdollisimman laadukasta.
2. **Jatkuvan ammatillisen kehittymisen koulutusohjelma.** Ammatillisen koulutuksen henkilöstön tukemiseksi kehitettiin täydennyskoulutusohjelma, joka tarjoaa tuleville GET-UP koulutuksen kouluttajille ja tutoreille näkemyksiä ja käsityksiä aiheesta. Lisäksi koulutuksen avulla kouluttajat voivat kehittää taitojaan verkko-oppimisen alalla ja sulautetusta opetuksesta, johon GET-UP lähestymistapa perustuu. Teollisuuden tarpeita vastaavalle ja paikallisiin, alueellisiin ja kansallisiin kehittämisen painopisteisiin ja strategioihin mukautetulle ammatilliselle koulutukselle on merkittävästi kysyntää. Vihreä yrittäjyys on uusi osa-alue ammatillisessa koulutuksessa ja

koska ei ole olemassa kattavaa yrittäjyyskoulutusta nykyisessä ammatillisessa koulutuksessa (Euroopan tasolla), on hyvin epätodennäköistä, että kaikilla kouluttajilla olisi tarvittava näkemys ja ymmärrys vihreän yrittäjyyden koulutusohjelman pitämisestä ilman asianmukaista jatkokoulutusta, joka käsittelee kahta eri osa-aluetta: (1) vihreän yrittäjyyden periaatteet (2) kouluttaminen sulautuvassa oppimisympäristössä.

3. **Vihreän yrittäjyyden koulutusohjelma.** Räättälöity, moduuleista koostuva vihreän yrittäjyyden koulutusohjelma kehitettiin tukemaan sellaisten taitojen ja tietojen hankkimista, joita tarvitaan uuden vihreän liiketoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen tai nykyisen liiketoiminnan muuttamiseen ekologisemmaksi. Koulutusohjelma on tarkoitettu: henkilöille, jotka haluavat aloittaa uuden vihreän liiketoiminnan, nykyisille vihreille yrittäjille, joilla on rajallinen kokemus yrityksen hallinnoimisesta sekä nykyisille yritysten omistajille, jotka haluavat muuttaa liiketoimintaansa ekologisemmiksi. Koulutusohjelma sisältää 8 moduulia: Mitä on vihreä talous?, Mitä on vihreä yrittäjyys?, Luovuus ja innovatiivisuus vihreässä kontekstissa, Yrittäjyystaidot, Uusien liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen ja pitchaus, Tietoisuuden lisääminen vihreästä liiketoiminnasta, Talouden hallinta sekä Vihreän liiketoiminnan johtaminen.
4. **Verkko-observatorio & verkko-oppimisportaali.** (<https://green-entrepreneurship.online/>) Vihreiden yritysten verkko-observatorio tavoitteena oli: (1) antaa esimerkkejä aloitteleville vihreille yrittäjille ja mikroyritysten omistajille innostaen heitä kehittämään vihreää ideaansa, (2) tarjota välitön pääsy tietolähteisiin; partnereiden oli tunnistettava tutkimusprosessin aikana millainen tieto voisi olla hyödyllistä uusille tai kehittyville vihreille yrityksille, (3) tarjota erilaisia verkkoympäristöjä ja foorumeja, joissa vihreät yrittäjät ja ammatillisen koulutuksen ammattilaiset voivat vaihtaa ajatuksia ja käytäntöjä muiden kumppanimaiden vertaisten kanssa, tehdä yhteistyötä mahdollisten yhteisyritysten kanssa ja tukea toisiaan. Verkko-oppimisportaali kehitettiin Jatkuvan ammatillisen kehittymisen koulutusohjelman ja Vihreän yrittäjyyden koulutusohjelman verkkokanavaksi. Portaali on optimoitu mobiilikäyttöön ja se toimii yhtä hyvin kannettavilla, tableteilla kuin älypuhelimillakin.
5. **Vihreä yrittäjyys Euroopassa - Vertaileva näkökulma.** Kaikissa partnerimaissa suoritettiin kyselylomaketutkimus eri kohderyhmille. Ensimmäinen kyselylomake suunnattiin partneriorganisaatioille, jotta saataisiin yleiskuva vihreästä taloudesta kussakin partnerimaassa. Toinen kyselylomake osoitettiin uusille yrittäjille, jolla selvitettiin heidän mielipiteensä vihreän liiketoiminnan kehittämiseen tarvittavista tuista ja esteistä. Kolmas kyselylomake suunnattiin ammatillisen koulutuksen ammattilaisille, jotta voitaisiin selvittää institutionaaliset esteet, joita he kohtaavat uusien kehitysalueiden, kuten vihreän yrittäjyyden, tukemisessa. Neljäs ja viimeinen kyselylomake osoitettiin mikroyritysten omistajille, jotta heiltä saataisiin palautetta ammatillisen koulutuksen tarjonnasta esimerkiksi

vihreän talouden aloilla ja tunnistettaisiin olennaisten tukien terve vihreän yrityssektorin ylläpitämiseksi. Kehitettyä vertailevaa analyysiä eri maiden lähestymistavoista ja näkökulmista voidaan käyttää vertailuun ja parhaiden käytäntöjen vaihtoon sekä kannustimena oppia uusia toimintatapojen aloilla kuten vihreä yrittäjyys, joka on vielä lapsenkengissä kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

6. Toimintatapasuositukset "Green Entrepreneurship Training - Underpinning Prosperity in Europe"

3. GET-UP -projekti vihreään liiketoimintaan tarvittavien ymmärryksen ja taitojen kehittämisen positiivisena mallina

Koko GET-UP -projektin toteutusprosessin aikana on korostettu, että vihreän talouden tulisi olla hallitusten ensisijainen tavoite ja että vihreän yrittäjyyttä tulisi korostaa enemmän yrittäjyyskoulutuksissa. GET-UP -projektissa kehitetyt materiaalit ja resurssit ovat erittäin tärkeitä aloitteleville ja nykyisille vihreille yrittäjille sekä vihreää yrittäjyyttä tukeville kouluttajille. Kaikki sidosryhmät olivat yhtä mieltä siitä, että projektin lähestymistapa oli asianmukainen, lähinnä koulutuksen syvyyden ja laajuuden vuoksi ja siksi, että se oli suunnattu pääosin vihreälle sektorille. Projekti kehitti toimintatapasuosituksen taustakyselyn ja jokaisen partnerimaan sidosryhmät vastasivat siihen. 29% vastaajista oli ammatillisen koulutuksen ammattilaisia, 29% mikroyritysten omistajia, 18% potentiaalisia vihreitä yrittäjiä, 18% päättäjiä ja 7% muita. Vastaajat katsoivat, että GET-UP-projektilla on ollut asianmukainen lähestymistapa, koska:

- "Yritysten omistajien on jatkuvasti opittava ja pysyttävä ajan tasalla uusimmista trendeistä ja kehityksestä, jotta heidän liiketoimintansa voidaan pitää relevanttina ja kannattavana."
- "Tarvitaan sellaisia hankkeita, jotka tarkastelevat erityisesti tiettyihin aiheisiin liittyvien liiketoimintasektoreiden tarpeita – "yksi ratkaisu sopii kaikille" lähestymistapa ei ole hyödyllinen vihreän talouden kannalta."
- "GET-UP nostaa tietoisuutta vihreästä yrittäjyydestä ja sen ainutlaatuisista tarpeista kouluttajien keskuudessa - ja tukee kouluttajia henkilökohtaisempien koulutuskokemusten tarjoamisessa vihreille yrittäjille."
- "GET-UP tarjoaa uusille ja nykyisille yrittäjille mahdollisuuden ymmärtää kokonaisvaltaisesti, mitä tarkoittaa olla vihreä yrittäjä. Se tarjoaa myös vaiheittaista tukea yrityksille, jotka haluavat joko aloittaa toimintansa vihreällä sektorilla tai kehittää edelleen vihreää liiketoimintaa."
- "Nykyään on suuri tarve edistää ja ylläpitää vihreän ajattelutavan jatkuvuutta uusille sukupolville, mutta myös kestävää tapaa tehdä rahaa

eettisessä ympäristössä. Tämä hanke on erittäin tärkeä paitsi siksi, että se tuo lisäarvoa vihreän yrittäjyyden koulutukseen Euroopassa, mutta myös siksi, että se voi jatkuvasti muistuttaa päivittäisen ekologisuuden tärkeydestä.”

- “Projektin verkkosivusto toimii yhden luukun periaatteella, jossa henkilöt ja yritykset, jotka ovat kiinnostuneita vihreästä sektorista, pääsevät käsiksi koulutusmateriaaleihin, mutta voivat saada innoitusta myös menestystarinoista ja ottaa yhteyttä olemassa oleviin vihreisiin yrityksiin observatorion kautta, mikäli heillä on erityisiä kysymyksiä kyseisten yritysten kehittämiseen liittyen.”
- “Lähiopetuksen ja verkko-opetuksen yhdistelmä on kaikkein paras, koska se mahdollistaa riittävän vuorovaikutuksen, mutta myös itsenäisen ja refleктоivan opiskelun, samalla kun hankitaan käytännöntaitoja liiketoiminnan aloittamiseen vihreällä sektorilla.”
- “Tapausesimerkkejä kiiteltiin, sillä niistä saatiin konkreettisia esimerkkejä siitä mikä alalla on mahdollista ja ne toivat esille ”vihreyden” monimuotoisuuden.”
- “Tämä projekti on erittäin tärkeä paitsi siksi, että se tuo lisäarvoa vihreän yrittäjyyden koulutukseen Euroopassa, mutta myös siksi, että se voi jatkuvasti muistuttaa päivittäisen ekologisuuden tärkeydestä.”
- Ammatillisen koulutuksen ammattilaiset tarvitsevat enemmän tietoa vihreästä taloudesta ja vihreästä yrittäjyydestä, koska:
 - “Vihreä ei tarkoita vain uusiutuvia energianlähteitä – vihreällä on monia ulottuvuuksia, kuten ekoturismi, luonnonmukainen tuotanto tai nykyisen liiketoiminnan muuttaminen ympäristöystävällisemmäksi kierrätystä tai jätehuoltoa kehittämällä.”
 - “Tällä sektorilla on uusia liiketoimintamalleja, joita ammatillisen koulutuksen ammattilaiset eivät ehkä ole aikaisemmin törmänneet”.
 - “Ammatillisen koulutuksen ammattilaisilla on keskeinen rooli oikean osaamisen ja tiedon siirtämisessä vihreille yrittäjille.”

4. Kuinka vihreää yrittäjyyttä voitaisiin tukea?

Kuten edellä todettiin, ”tarvitsemme vihreää kasvua, koska kehitykseen kohdistuvat riskit lisääntyvät, mikäli kasvu jatkuu luonnollista pääomaa kuluttaen.” Vihreä kasvu merkitsee taloudellisen kasvun ja kehityksen edistämistä, samalla kun varmistetaan, että luonnonvarat tarjoavat edelleen resursseja, joista hyvinvointimme on riippuvainen. Vihreillä toimintatavoilla on tarkoitus ja potentiaali vähentää hiilidioksidipäästöjä. Vihreän

työmarkkinapolitiikan tavoitteena on lisätä työllisyyttä tai parantaa työoloja sellaisessa taloudessa, joka siirtyy kohti vihreää taloutta.

Jos haluamme varmistaa, että näiden viidenkymmenen vuoden aikana saavutettu elintason kehittyminen ei pysähdy, meidän on löydettävä uusia tapoja tuottaa ja kuluttaa asioita ja määritellä uudelleen se, mitä tarkoitamme kehityksellä ja miten sitä mitataan.”(OECD, Kohti vihreää kasvua, 2011).

GET-UP-hankkeen toteuttamisen aikana on opittu useita asioita, joita poliitikot ja päätöksentekijät voisivat hyödyntää tukeakseen vihreää kasvua ja investointeja ja innovaatioita, mikä tukisi kestävästä kasvua ja loisi uusia taloudellisia mahdollisuuksia:

- **Tietoisuuden lisääminen:** vahvojen ja pitkäkestoisten tiedotuskampanjointien järjestäminen, jotka suuntautuvat suoraan kestävään kehitykseen, vihreään kasvuun ja vihreän yrittäjyyden edistämisen tärkeyteen sekä kuluttajien kulutuskäyttäytymisen muuttamiseen kohti ympäristöystävällisiä tuotteita, joka johtaa vihreiden markkinoiden syntymiseen. Uusien markkinoiden luominen kannustamalla vihreiden teknologioiden, tavaroiden ja palvelujen kysyntää luo kilpailuetua vastuullisille yrityksille ja luo uusia työpaikkoja.
- **Koulutus, koulutus, koulutus!** Koulutuksella on ratkaiseva merkitys tietoisuuden lisäämisessä ympäristöongelmista ja asenteiden ja käyttäytymisen muokkaamisessa.
 - Vihreä koulutus olisi aloitettava esikouluopetuksesta lähtien ja sitä olisi jatkettava kaikilla ISCED -tasoilla, ja epämuodollisessa koulutuksessa elinikäisen oppimisen perustaitona.
 - Työpaikalla tapahtuva oppiminen ja hyvä uraohjaus voivat olla tehokkaita välineitä, joilla vahvistetaan taitojen kehittämisen ja vihreän kasvun välistä yhteyttä.
 - Erytystä huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että vihreää yrittäjyyttä varten tarvitaan asianmukainen koulutus.
 - Ammatillisen koulutuksen ammattilaisille olisi annettavat riittävät taidot ja välineet, jotta he saisivat paremman käsityksen vihreästä taloudesta ja yrittäjyydestä, pystyäkseen tukemaan ja kannustamaan uusia liikeideoita vihreällä alalla.
 - Vihreän sektorin työssäoppimisohjelmaa voidaan hyödyntää myös "opettamaan oppijoita esimerkiksi valmistamaan vihreitä tuotteita, ja nelivuotisen koulutuksen päätteeksi heitä voidaan tukea työllistämään itsensä".
- **Vihreiden ratkaisujen integroiminen** kaikkiin instituutioihin. Tämä tulisi aloittaa kansallisten ja paikallisten viranomaisien kanssa.
- **Luoda** "suotuisimmat ja vihreämmät *toimintapuitteet* hallituksissa".

- **Vihreiden yrittäjien kansallisen verkoston luominen**, joka voisi tarjota mentorointia ja tukea aloittaville yrityksille, verkostoitumista olemassa oleville yrityksille ja mahdollisuutta hakea rahoitusta kollektiivisesti. Se voisi toimia myös ”tilana, joka herättää tietoisuutta vihreän talouden mahdollisuuksista”, ja ”tarjota koulutusta perinteiselle yrityssektorille liiketoiminnan muuttamisesta vihreämmäksi” tai se voisi tarjota ”mentorointia vihreiden yritysten ja startup-yritysten välillä.” Vihreän tiedon avoin vaihto on tärkeä tekijä, joka voi avata uusia mahdollisuuksia kaupallisille liiketoimille ja taloudellisiin palkkioihin samalla kun rohkaistaan yhteisöä/yhteiskuntaa kohti tehokkaan vihreän talouden luomista.
- **Ekoinnovoinnin huomioiminen** yhtenä vihreän talouden ensisijaisista tekijöistä. Vaikka innovointi ei ole vihreän talouden luomisen ainoa tekijä, se voi olla keskeinen tekijä EU:n järjestelmien ohjaamisessa radikaalien muutosten kautta kohti vihreitä käytäntöjä. Ekoinnovoinnin omaksuminen ja levittäminen on äärimmäisen tärkeää, jopa tärkeämpää kuin itse innovointi, sillä innovaation edut voivat levitä myös makrotasolle. Omaksuminen ja levittäminen tapahtuu pääasiassa yritysten ja muiden taloudellisten toimijoiden päätösten myötä ja ekoinnovoinnin omaksuneiden yritysten ja yrityksen toimintamaan suorituskyvyn välillä on yhteys.
- **Kannustimien käyttöönottoaminen** vihreille yrityksille tai vihreiden käytäntöjen ja prosessien omaksumiseksi, päästöjen vähentämiseksi ja ympäristötietoisuuden lisäämiseksi. Kannustimia tulisi myöntää vihreille startup-yrityksille, jo olemassa oleville vihreille yrityksille tai yrityksille, jotka siirtyvät vihreisiin prosesseihin avustuksina, veroetuina, tukina, koulutusseteleinä jne.
- **Tilojen luominen vihreää taloutta koskevien erilaisten kansallisten strategioiden toteuttamiselle**, keskittyen erityisesti laajan yleisön ja tulevien ja olemassa olevien yrittäjien vihreään koulutukseen.

5. Johtopäätökset

Menestyäkseen vihreän talouden muutosprosessi edellyttää, että Euroopan nykyiset toistuvat ongelmat, jotka edellyttävät perustavanlaatuisia ratkaisuja, tulevat tunnistetuiksi. Tältä osin tavallinen politiikka ja lainsäädäntö eivät tarjoa välittömiä ratkaisuja; markkinoiden luominen ja kaupallistaminen itsessään eivät ole ratkaisuja eikä myöskään asteittainen institutionalismi vaan vihreä koulutus. On selvää, että yrittäjyyttä on tarkasteltava ja käsiteltävä ajatuksella, että yrittäjätoiminta on erilaista, ja se eroaa muista liiketoiminnoista. Erityisesti vihreän yrittäjyyden toimijat ovat tekemisissä jonkin uuden kanssa, prosessien tai tuotteiden kierrättämisen sijaan.

Vihreän talouden saavuttaminen edellyttää pitkän aikavälin ajattelua ja toimia, johdonmukaisen rakenteen laajamittaista soveltamista, joka ohjaa hallitsevien rakenteiden ja ajattelun syvällistä muutosta ja johon sisältyy innovoinnin edistäminen, verotuksellisten välineiden laaja uudelleen kalibrointi, innovatiivisia rahoitusaloitteita sekä menestyksekkäitä vihreitä projekteja kuten GETUP. Tarvitaan kaikkien sidosryhmien tavoitteiden ymmärrettävää integrointia ja taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöllisten tavoitteiden tasavertaista käsittelyä.